

1996r.

M: 823/1551

12.02.2010

FL

FUNDACJA GENERALNEJ KASY ŻELAZNICY
ul. P. 811
09-200-733
ul. S. 127 LEGONIA 8705c 733
00-000 41692
NRI-KU 82 1000 1506 0000 0000 5002 0244

Syn

Brat Zbigniew Filarowski
01-618 Warszawa

mat. przek. Walentynowicz
Janina - Gdańsk

W. H. Golanisk
terror
+ Filarowski Bernard

M: 823/1551 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

Filarowski Bernard

J.M.: 823/1551 Jan.

W. H. Gdansk terror

I/1. Relacja

k. 3

s. 1-3

I/2. Dokumenty (sensu stricco) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację

k. 4

s. 1-4

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 9*

VI. Fotografie

dziesięć ikonografii

1/1. Relacja - Filarski Bernard

1. Relacja o B. Filarskim (1880-1940)
ksero mps, brak autora i daty opr. k. 3 s. 1-3

- lekarz-dentysta, dr med., działacz niepodległościowy, filomata, działacz społeczny, oświatowy i harcerski, w Chełmie n/W, Tucholi, Monachium i w Gdańsku

Sam gorący patriota i nieustrudzony działacz oświatowy i harcerski pochodził z Pomorza. Urodził się 9 października 1880 r. w Lubawie w rodzinie chłopskiej. Był synem Mariana i Pauliny z d. Stawskich. Do szkoły powszechnej chodził w Lubawie, a następnie do gimnazjum w Chełmie n/W gdzie został za czynny udział w tajnym Towarzystwie Filomatów krzewiącym język polski, kulturę i historię polską wydalony z gimnazjum. Oskarżony o antypruską działalność w procesie torunskim w 1898 r. ~~został~~ skazany 12 września 1901 r. na karę więzienia.

Gimnazjum ukończył w Tucholi /matura/, a studia stomatologiczne w Monachium, gdzie był aktywnym członkiem organizacji Studentów Polaków w Niemczech, doktoryzował się w Królewcu. Po powrocie do Tucholi rozpoczął praktykę lekarza-stomatologa / w zastępstwie miejscowego stomatologa dr Gierszewskiego/. W 1908 r. przeniósł się do Gdańska zakładając własny gabinet. Rozwijając nadal praktykę lekarza-dentysty, udzielał swoim rodakom i polskiej młodzieży studiującej na Politechnice Gdańskiej bezpłatnych porad, wspomagając ich materialnie. Tutaj w Gdańsku rozpoczął się jego bujny, pełen ofiarności i zaangażowania okres w działalności społecznej i narodowej młodego lekarza. W tym czasie jeszcze do wybuchu I wojny światowej czynnie był zaangażowany w takich organizacjach polskich jak: Towarzystwo Ludowe "Jedność", Towarzystwo Gimnastyczne "Sokol", Towarzystwo Śpiewacze "Lutnia", Związek Młodzieży Kupieckiej. W tym czasie mocno angażował się w organizację tajnego szkolnictwa polskiego na poziomie podstawowym i średnim będąc wykładowcą, opiekunem młodzieży i wychowawcą, udostępniając swoje mieszkanie na punkt kontaktowy ruchu niepodległościowego, tajnego skautingu i szkolnych kompletów.

W 1914 r. /14.VIII/ poślubił Wiktorę z d. Daszyńską pochodzącą z Zawady k. Golubia. Z małżeństwa tego urodziło się 7-mioro dzieci / Zbigniew, Zofia, Maria, Wanda, Stanisław, Krystyna, Helena/. Nadal dom tego wybitnego patrioty rozbrzmiewał polską mową, polską pieśnią, panował tutaj nieustannie duch sprawy narodowej. Wszystkie dzieci w latach późniejszych otrzymały staranne wycho-
wanie i wykształcenie w polskich szkołach Macierzy Szkolnej i należały do harcerstwa.

Po powstaniu "Wolnego Miasta Gdańska" 10 stycznia 1920 r. a formalnie 15 listopada 1920 r. nieustrudzony działacz społeczny brał czynny udział najpierw ruchu niepodległościowym w Rządzie Żołnierskiej i w Gdańskiej Radzie Ludowej, szczególnie zajmując

sprawami młodzieżowymi, organizując dla młodych Polaków pomoc moralną i materialną, chroniąc ją skutecznie przed germanizacją. Jako działacz oświatowy brał czynny udział z ramienia Gminy Polskiej i Macierzy Szkolnej w akcji repolonizacyjnej na terenie "Wolnego Miasta". W okresie ^{krótkiej} dużej aktywności należał do pierwszych członków Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki, do Komitetu Budowy Domu Polskiego, brał udział w zakładaniu ochronek i szkół powszechnych Macierzy Szkolnej, należał do organizacji sportowych "Gedania" i Polskiego Klubu Morskiego. Wreszcie przejął po dr Franciszku Kębaczku prezesurę Towarzystwa Czytelni Ludowych które to stanowisko piastował do wybudchu II wojny światowej.

Angażując się społecznie nie zaniedbywał swoich obowiązków lekarza-stomatologa. Od 1921 r. był dentystą w Dyrekcji PKP w Gdańsku, a od 1929 r. również lekarzem-stomatologiem w Gimnazjum Polskim. Był lekarzem społecznikiem. Społeczeństwo polskie w Gdańsku obficie korzystało z bezpłatnych porad i zabiegów lekarskich. Młodzieży pomagał materialnie. Był długoletnim członkiem Komitetu Rodzicielskiego Gimnazjum Polskiego, do którego 5-cioro dzieci uczęszczało. W tym okresie wysunął się na czoło działaczy harcerskich otrzymując mandat najpierw Przewodniczącego pierwszego, ogólnego Koła Przyjaciół Harcerstwa w Gdańsku, a następnie usamodzielnionego Koła Przyjaciół Harcerstwa w Gimnazjum ^{Polakim} Macierzy Szkolnej. Od 1935 r. był członkiem Sądu Koleżeńckiego Okręgu /Oddziału/ Gdańskiego ZHP.

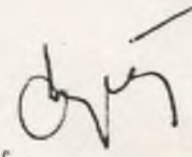
Ta owocna, patriotyczna działalność dr Bernarda Filarzkiego brutalnie została przerwana wybuchem II wojny światowej. Dnia 1 września 1939 r. został aresztowany w godzinach rannych w swoim gabinecie lekarskim przy ul. Kaletniczej / daw. Beutlergasse /, który to gabinet hitlerowcy opieczętowali i skonfiskowali. Rozpoczął się ostatni dramat tego wspaniałego człowieka, o wielkiej prawości i szlachetności. Podzielił los wielu działaczy polonijnych najpierw brutalne skatowanie w Victoriaschule, następnie pobyt w więzieniu Schiesstange / ul. Kurkowa /, Koszary w Nowym Porcie, roboty rolne w Milerz i wreszcie pobyt w karnej kompanii w Stutthofie. Pracował ciężko fizycznie przy karczowaniu lasu, niwelowaniu mokrej, torfistej gleby w t.zw. "Waldkolone". Ale w tej trudnej sytuacji nadal pomagał swoim towarzyszom niedoli wykazując dużą odporność psychiczną, dodając otuchy współwięźniom, martwił się o los

swoich najbliższych.

Nadeszły ostatnie dni dramatu- grupę wybitnych działaczy polonijnych, w tym dr Bernarda Filarskiego wyłączono z karnej kompanii i od Niedzieli Falszowej w 1940 r. odizolowano ją umieszczając w oddzielnym baraku. Wprowadzono zaostrome rygory połączone z biciem, szykanowaniem, wykonywaniem najcięższych robót przez zmaltretowanych więźniów. Rankiem w Wielki Piątek - 22 marca 1940 r. wyprowadzono grupę wybitnych działaczy gdańskich i pomorskich z baraku i popędzono w las stutthofski - bezbronni stanęli przed plutonem egzekucyjnym zbirów hitlerowskich. Tutaj zostali w okrutny sposób zamordowani i pogrzebani w zbiorowej mogile. Ekshumowane po wojnie szczątki znalazły się na Cmentarzu Bojowników o Polskość Gdańska na Zespole.

Żonę Wiktorię i siedmioro dzieci usunięto z zajmowanego mieszkania we Wzrzeszczu przy ul. Kireckiego 4 /daw. Schwarzerweg/. Bezdomną, liczną rodzinę przysparzyła druga polska rodzina Świechockich. W niedługim czasie aresztowani zostali dwaj jego synowie i osadzeni w Stutthofie. Zbigniew przebywał później w obozach koncentracyjnych Sachsenhausen i Gusen do 5.V.1945 r., a młodszy Stanisław jako nieletni został ze Stutthofu zwolniony. Dwie córki Maria i Wanda w czasie okupacji znalazły się w Ruchu Oporu, aresztowane za pracę konspiracyjną przebywały w obozach koncentracyjnych Stutthof i Ravensbrück. Żona Wiktoria Filarska została w 1940 r. wraz z najmłodszymi dziećmi wysiedlona w lubelskie w okolice Lubartowa.

Tą piękną postacią dr Bernarda Filarskiego gorącego patrioty i działacza społecznego i harcerskiego miasto powinno uczcić ~~nazwaniem~~ nazwaniem jego imieniem jednej z ulic Gdańska.

op.
6

II. Materiały uzupełniające reżys-
Bernard Fibarški

1. Kserokop. mps. art., Przegląd Lekarski,
nr 1/1976, Kraków k. 3 s. 1-3
2. Biogram „Fibarški Bernard”, [w:]
Szews J., 500. biogr. ziemi lubawskiej
1244-2000, Lubawa 2000, s. 58,
kserokop. k. 1 s. 4

Dr Bernard F I L A R S K I - autor Bogdan Siniński str.219-220. Działalność dr stomatologii, Bernarda Filarskiego, ściśle związana z Gdańskiem, rozpoczęła się na tym terenie przed pierwszą wojną światową, a przerwana została egzekucją w obozie koncentracyjnym Stutthof dnia 22 marca 1940 roku. Dr Filarski był człowiekiem wielkiej prawości. Położył duże zasługi jako społecznik. Należał do grupy najwybitniejszych działaczy Polonii gdańskiej.

Urodził się 9 października 1880 roku w Lubawie w rodzinie chłopskiej. Do szkoły średniej uczęszczał w Chełmnie, gdzie wstąpił do Towarzystwa Filomatów, którego celem było utrzymanie i krzewienie polskości.

Młodość uczyła się potajemnie języka polskiego i historii, za co groziło wydaleniem z gimnazjum. Przysięgą zobowiązano uczniów do tajemnicy. Oskarżony w procesie toruńskim, został skazany 12 września 1901 roku na karę więzienia i wydalenie z gimnazjum /1/. Z tych też powodów przeniósł się do Tucholi, gdzie otrzymał świadectwo maturalne.

Studia stomatologiczne rozpoczął w Monachium, a po ich ukończeniu podjął pracę jako asystent tamtejszej kliniki. W czasie studiów należał do organizacji Studentów Polaków w Niemczech. Tęsknota za rodzinnymi, polskimi stronami skłoniła go do powrotu do Tucholi. W roku 1908 przeniósł się do Gdańska, by wziąć czynny udział w życiu społecznym nielicznej Polonii. Aktywnie działał w takich organizacjach, jak Towarzystwo Ludowe "JEDNOSC", "SOKÓŁ", a ponadto w byłym Wolnym Mieście należał do Gminy Polskiej Związku Polaków, klubu sportowego "Gedania" oraz był długoletnim przewodniczącym Koła Przyjaciół Harcerstwa. Dzięki pomocy szerokiego kręgu przyjaciół i znajomych w głębi kraju udawało mu się corocznie umieszczać pewną liczbę dzieci polskich z Gdańska na wolnych miejscach kolonijnych w Polsce celem uchronienia przed germanizacją.

W rok po pierwszej wojnie światowej, po złożeniu pracy doktorskiej na wydziale medycznym w Królewcu, otrzymał doktorat z zakresu nauk stomatologicznych. W roku 1921 podjął pracę lekarza kolejowego w Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Gdańsku; pracę tę przerwał wybuch drugiej wojny światowej. Również do września 1939 roku od roku 1929 - sprawował obowiązki lekarza szkolnego w gabinecie stomatologicznym Gimnazjum Polskiego w Gdańsku. Jako gimnazjaliści, znaliśmy go z rzetelnej pracy profilaktycznej, z systematycznych, dwukrotnie w ciągu roku przeprowadzanych przeglądów uzębienia. Udzielał jednocześnie wydatnej pomocy pieniężnej znajdującej się w ciężkich warunkach młodzieży gimnazjalnej.

Dr Filarskiego aresztowano w pierwszym dniu wojny, w godzinach rannych, w drodze z domu do pracy, Gabinet jego mieszczący się w Gdańsku przy ul. Kaletniczej /dawn. Beutlergasse/, hitlerowcy opieczętowali, a następnie skonfiskowali. Filarskiego spotkał ten sam los, co wielu pozostałych Polaków-Gdańszczan. Osadzono go w Victoria-Schule, w kostarach w Nowym Porcie, a następnie wysłano do budującego się obozu koncentracyjnego

2.

Nie dane mu było pracować w swoim zawodzie dla dobra współwięźniów, gdy-ż wówczas o leczeniu zębów w obozie nie było mowy i nie o to chodziło. Musiał tak jak inni polscy urzędnicy, kolejarze, pocutowcy, księża, nauczyciele, ciężko pracować fizycznie w tzw. "Waldkollone", karczując las, niwelując mokrą, torfiastą glebę, budując baraki. Jego optymizm udzielał się współwięźniom, których podtrzymywał na duchu: przemycał wieści z obozu o osobach internowanych. W jednym z tzw. grypsów przechowywanym przez córkę Zofię Filarską, wyraził wielką troskę o swego przyjaciela współwięźnia, prawnika, dr Franciszka Kręckiego dyrektora banku i wybitnego działacza społeczno-narodowego. Prosił jego rodzinę o przesłanie mu w liście chociaż kilku słów otuchy oraz nieco żywności.

Na deszły pierwsze święta wielkanocne 1940 roku w obozie. W dniach poprzedzających Wielki Tydzień zaczęto kolejno wzywać do komendy obozu, w celu przesłuchania, na jwybitniejszych działaczy Polonii gdańskiej. Wśród nich był również dr Filarski. Wspólnie z kilkudziesięcioma kolegami został odłączony w Niedzielę Palmową 1940 roku od innych współwięźniów i przetrzymany w osobnym baraku aż do Wielkiego Piątku. Utworzonej w ten sposób kompanii karnej aplikowano "ćwiczenia" karne, bito i zmuszono do najcięższych robót w obozie.

Ostatni dzień życia tej grupy jeden z więźniów, ks. Wojciech Gajdus /nr obozowy 20998/, relacjonuje w następujący sposób: "Po rannej kawie gdańszczanie stanęli do zwykłego rannego apelu. Stali przez długą chwilę. Wreszcie zjawił się oddział uzbrojonych esesmanów. Wyprowadzono gdańszczan za bramę. Szli w słoneczny poranek raźnie i równo. Po kilku godzinach wrócili strażnicy. Głuchy stukot nóg wracającej z egzekucji kompanii rozległ się po zamkniętym obozie jak werbel żałobny. Meldunek szefa kompanii - Befehl ausgeführt ...". Wraz z dr Filarskim zginęło od kul esesmańskich w krwawy Wielki Piątek, 22 marca 1940 roku, 67 działaczy polonijnych z Gdańska i Pomorza. Do zasypywania zbiorowej mogiły władze obozowe posłużyły się więźniami.

Jeden z więźniów, Bolesław KOWALCZYK /nr obozowy 804/, biorący udział w tej akcji, opisuje jej przebieg następująco: "W marcu 1940 roku wachmani SS chwycili 6-ciu więźniów, a w tym i mnie, kazali zabrać z sobą łopaty i pognali nas biegiem 4 km. w las. Kiedy dobiegliśmy na miejsce, zobaczyliśmy duży grób masowy. Byli to Polacy z Polonii gdańskiej w liczbie 70, którzy zostali zamordowani przez hitlerowców. Nazwisk pomordowanych w tej grupie nie znam. W ciągu godziny musieliśmy grób zasypać, obsadzić drzewkami sosnowymi i wyłożyć mchem. Zrobiliśmy po prostu nowy las - zakryliśmy ślady dokonanej zbrodni. Następnie bez oglądania się wachmani pognali nas biegiem do obozu."

Żonę i siedmioro dzieci dr Filarskiego usunięto w grudniu 1939 roku z zajmowanego mieszkania, wyznaczając im jeden ciasny, zastępczy pokój. Stąd w maju 1940 roku zostali wywiezieni do tzw. Generalnej Guberni. Tymczasem dwóch starszych synów dr Filarskiego również aresztowało Gestapo. Z jednym z nich, Zbigniewem, spotkał się on jeszcze w Stutthofie

przed wysłaniem syna do obozu w Mauthausen-Gusen. Młodszego 16-letniego Stanisława, po kilku dniach aresztu zwolniono. Dwie córki dr Filarskiego Maria i Wanda, zostały osadzone za pracę konspiracyjną w początkach 1944 roku w obozach koncentracyjnych Stutthof i Ravensbrück, skąd wróciły po zakończeniu działań wojennych.

Zwłoki dr Filarskiego po ekshumacji z masowego grobu, położonego w lesie poza obozem koncentracyjnym w Sztutowie, spoczęły na Cmentarzu Zasłużonych w Gdańsku-Zaspie.

Do opracowania szkicu biograficznego posłużyły:

1. Dokumenty rodzinne, przechowywane u córki, Marii Filarskiej-Chodakowskiej ;
2. praca B. Sokoła pt. Tajne kółka nauczania języka polskiego. Litery, 1972, nr 1, s. 26 ;
3. relacja ks. Wojciecha Gajdusa, zawarta w książce pt. Nr 20998 opowiada. Wydawn. Znak, Kraków 1962, s. 112 ;
4. relacja byłego więźnia obozu Stutthof, Bolesława Kowalczyka /nr obozowy 804/, Muzeum Stutthof w Sztutowie, relacje tom II, str. 117.

Bogdan Sinięcki

Starogard Gdański

FILARSKI BERNARD (1880-1940), ab-

solwent progimnazjum lubawskiego, doktor stomatologii, działacz Polonii Gdańskiej, ofiara zbrodni hitlerowskich.

Ur. 9 X 1880 w Lubawie, jako syn rolnika podmiejskiego Mariana i Pauliny z d. Stawskiej. Szkołę elementarną ukończył w Lubawie. W l. 1892-99 kształcił się w progimnazjum lubawskim. Nast. przeniósł się do gimnazjum w Chełmnie, gdzie należał do tajnego Tow. Filomatów. Oskarżony w toruńskim procesie filomatów (9-12 IX 1901) został skazany na tydzień więzienia. Studiował stomatologię w Monachium. W czasie studiów należał do tow. „Vistula” zrzeszającego akademików z Pomorza. Po studiach pracował w Tucholi. W 1908 przeniósł się do Gdańska, gdzie otworzył prywatny gabinet dentystyczny. Brał udział w Zjazdach Młodokaszubów w Kościerzynie (1909) i Gdańsku (1912). Był współzałożycielem i udziałowcem Spółdzielni Wydawniczej „Gryf” oraz członkiem zarządu Spółki Budowlanej „Bazar” w Gdańsku (przed 1914) i czł. TNT. W 1921 obronił pracę doktorską ze stomatologii na uniwersytecie w Królewcu. W okresie WM Gdańska był lekarzem dentystą w Polskiej Dyrekcji Kolejowej (od 1925) oraz w Gimnazjum Polskim (1929-39). Działał w wielu polskich organizacjach w WM Gdańsku: w 1920 był skarbnikiem Zarządu Okręgu I Kaszubskiego „Sokoła”,

należał do Tow. Ludowego „Jedność”, Gminy Polskiej-Związku Polaków, Macierzy Szkolnej, Młodzieży Kupieckiej, koła śpiewaczego „Lutnia”, klubu sportowego „Gedania”, „Tow. Przyjaciół Nauki i Sztuki”, „Tow. Naukowego w Toruniu” (1906-1928), „Związku Filomatów Pomorskich”, był także przewodniczącym „Koła Przyjaciół ZHP”, działaczem tajnej POW (po 1930). 1 IX 1939 został aresztowany przez hitlerowców i osadzony w o. k. Stutthof, gdzie w W. Piątek 22 III 1940 został rozstrzelany w lesie obok obozu w grupie 67 wybitnych działaczy polskich z Gdańska. W 1947 zwłoki ekshumowano i pochowano na cmentarzu Zaspa w Gdańsku. Żonaty z Wiktorią Daszyńską (1914) poch. z Zawady k. Golubia miał 7 dzieci. Żonę z dziećmi w V 1940 wysiedlono na Lubelszczyznę. Troje starszych dzieci, syna Zbigniewa i córki Marię i Wandę Niemcy osadzili w obozach koncentracyjnych. Starszy brat dr Filarskiego ks. Franciszek Filarski był zasłużonym działaczem społeczno-narodowym (zob.). Nazwisko B. Filarskiego zostało upamiętnione na tablicy pośw. zamordowanym członkom Tow. Przyjaciół Nauki i Sztuki w gmachu Gdańskiego Tow. Naukowego w Gdańsku przy ul. Grodzkiej 12. 1 IX 2000 odsłonięto tablicę pamiątkową na domu przy ul. Długiej 52/53 w którym zamieszkiwał.

Gliński, Słownik lekarzy; Gliński, Ludzie Gdańska; SBPN I; Gimnazjum Polskie w Gdańsku I, s. 154-155, fot.; Jhb. Löbau 1893-1899; JDU XXXVII: 1921, s. 855; Poręba, Uczestnicy procesu filomatów, s. 10-11; Danielewicz G., W kręgu Polonii gdańskiej. Gd. 1996, s. 95-99; Szews, Filomaci pomorscy, s. 154, 160, 167, 218, 368, 377.

58
4
4
Szews Jęży, Słou. biograficzny ziem. lubawskiej 1344-2000.
Szews Jęży, Słou. biograficzny ziem. lubawskiej 2000

T: M: 823/1551 Pom.

Gdańsk

Filar ski Bernard

V. Karty informacyjne

k. 9

Gdeinski
Stutthof 1

Filarzski Bernard
Nauczyciel. (sprawozdanie - 1945)

296. Kozłowski N., Nauczyciele polscy...
s. 6

JMM - 95

+ Filarowski Bernard
(1880-1940)

W O. Gdansk
terror '39₂

Dziatacz Polonii Gdanskiej;
aresztowany 1.09.1939 i osadzony
w obozie konc. Stutthof; rozstrzelany
w Wielki Dziateli 22.03.1940 r. w lesie
obok obozu w grupie 67 wybitnych
dziataczy polskich z Gdanska.

zob. - biogram, Jerzy Szewc, Stow. biograficzny
Ziemni Lubawskiej, 1244-1000, Lubawa
2000.

WŁ. 1103

a t
+ Tylor ski Bernard

Gdańsk
terror 3

Nawryciel Wolnego Miasta
Gdańskie; zginęli w obzie
koncentracyjnym w Stutthofie.

zob: Dostowski W. "Pomnik bohaterów
nawryciel" [w:] "Głos Nawryciel"
IV/1980 t. problemowe - Nawryciel

elz. W. 2000

+

Gdańsk
Archiwum 4

Filarowski, Bernard

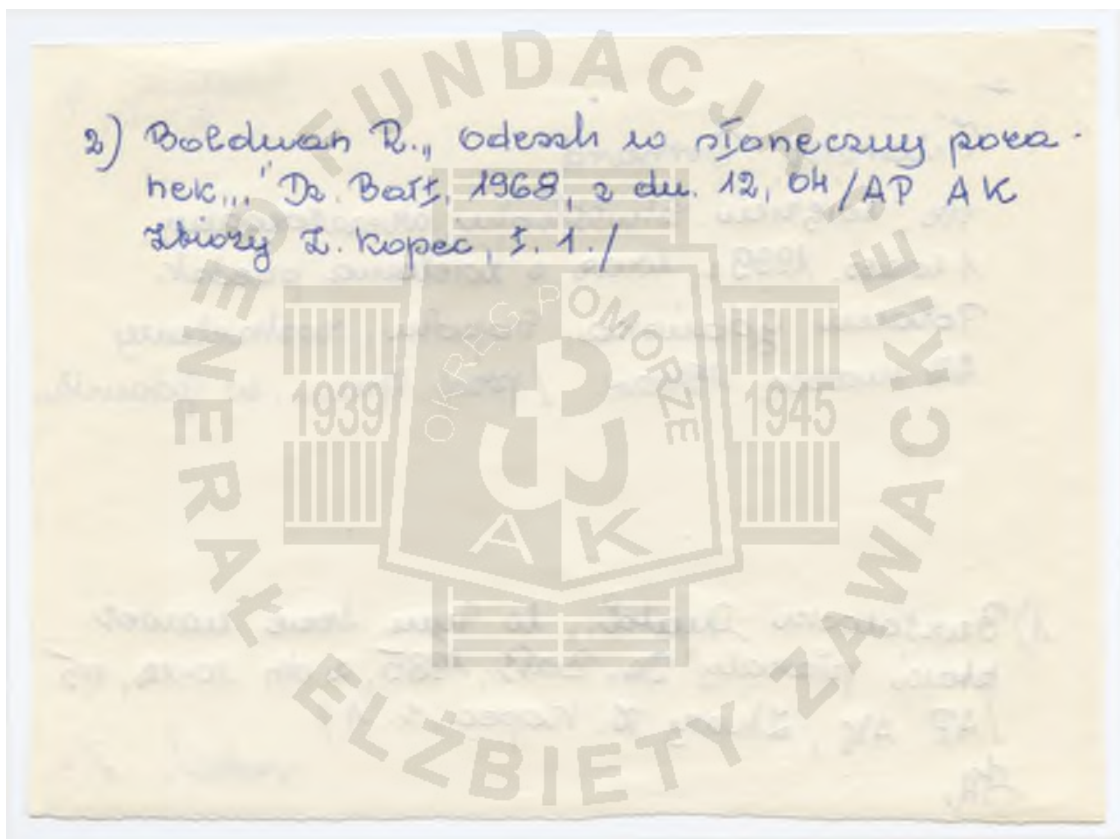
dr, więzień Stutthofu, aresztowany
1 lipca 1939, wraz z wieloma przedst.
Polonii Gdańska, Sopka, wstrzelany
22 marca 1940r. / prof. piwu. w Gdańsku

- 1) "Burszowski Kwiat", to były lecie nawet
"plaki piakaly" Dr. Biał. 1985, z dn 10-12, 05
/ AP AK, Liwory Z. Kopec, t. 1 /

Ja

verbe. /

2) Baldwin R., "Odeski w stonieczny pota-
hek..." "Dz. Bałt.", 1968, z du. 12, 04/AP AK
Zbiory T. Kopec, t. 1./

at † Filarski Bernard
(1880-1940)

Gdańsk 5
tenor

Doktor stomatologii, po studiach w
Monachium pracował w Turcji. W okresie
wzrostu Gdania lekarz - dentysta w Polskiej Dyrec-
cji Kolejowej (1925r.) oraz Gimnazjum Polskim
(1928-1939), działacz Polonii Gdania, dzia-
łacz tajny (od 1930r.) Polskiej Organizacji
Wojskowej. 1.09.1939r. aresztowany i
osadzony w KL Stutthof - w Wielkiej Piątce
22.03.1940r. rozstrzelany w lesie obok obozu
w grupie 67 wybitnych działaczy polskich
z Gdania wście

Dziew. Jezy, Stow. biogr. Liliu Lubawskiej
1244-2000, Lubawa 2000r., s.58

20.11.102

t

+ Filariski Bernard

Goleńsk
terror

6

menyżiel, rozstuselany
w Stutthofie

zob. t. osob. II-1036/1782 Insp. Goleńsk,
Marcyn Kostowski, Nanyściel
polscy Pomorze Nadwiśkieński;

Wst. VI 2000

+ Filarski Bernard, dr Gdansk 7

profesor Gimnazjum Politego w Gdańsku,
zginął 22 marca 1940 r. w Stutthofie.

Zob. Spis imion Zofii Kopcei

s. ~~X~~ 33; 92

Wi XI 110

+ Filantki Bernard

e

Terror
Gdańsk

8

23. Bernard Filarski (1880-1940) - lekarz, stomatolog, działał wśród filomatów i w tajnym skautingu na Pomorzu, pracował w Polskim Gimnazjum i w PKP, współzałożyciel harcerstwa w Gdańsku, przewodniczący Zarządu Koła KPH w Gdańsk - Śródmieściu, członek Sądu Koleżeńskiego Zarządu Okręgu ZHP w Gdańsku. Aresztowany 1.09.1939 r, więziony w Victoriaschule, w Nowym Porcie, i w Stutthofie rozstrzelany w masowej egzekucji wybitnych działaczy polonijnych 22 marca 1940 r w Stutthofie.

Zob: Pomorskie Mercantuo (zeszyt historyczny nr 5)
Gdańsk-Sopot 2002, s.16.

Mysiewiz III 2012

Filariski Bernard

W.M. Gdank
9

zob. Lawacka E., Sekice z
dziejow Wojskowej Srodby
Kobiet, Tomu 2001, wyd. II,
s. 213, 217

✓ 113 AS